

An abstract painting featuring a complex composition of overlapping, organic shapes and vibrant colors. The palette includes deep reds, bright yellows, lush greens, and dark blues, all set against a dark, almost black background. The brushstrokes are visible, creating a sense of movement and depth. The overall effect is one of dynamic energy and emotional intensity.

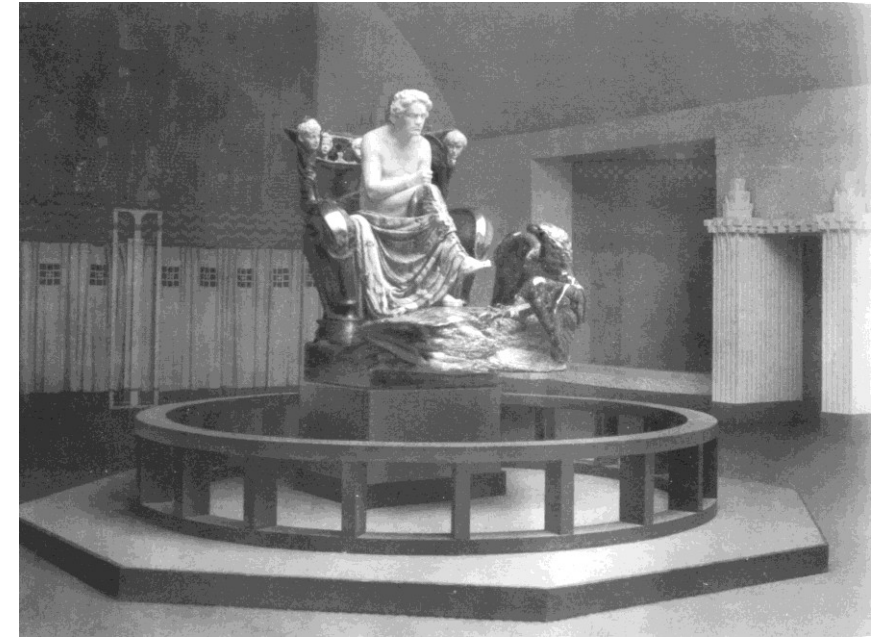
Moderna a avantgarda ve střední Evropě

1892–1914

Středoevropské secese

- Mnichov, 1892, v čele Franz von Stuck
- Vídeň, 1897, Gustav Klimt /foto: Ústřední sál 14. výstavy se sochou L. v. Beethovena od Maxe Klingera, 1902, arch. Josef Hoffmann, Instalace 18. výstavy, 1903, týž a Koloman Moser/
- Berlín, 1898, Max Liebermann, Walter Leistikow

Skupina Die Brücke / Most Drážďany a Berlín, 1905-1913

- „Co je velkého na člověku, jest, že je mostem, a nikoli účelem: co lze milovati na člověku, jest, že je přechodem a zánikem. Miluji toho, čí duše jest hluboká i v poranění a kdo může zahynouti malým zážitkem: tak půjde rád přes most.“ (F. Nietzsche, Tak pravil Zarathustra)
- Pomyslný most mezi uměním minulosti (A. Dürer, M. Grünewald, L. Cranach st.), modernou (E. Munch) a avantgardou (fauvisté)
- Zakládající členové: studenti drážďanské techniky (kurz geometrie) v letním semestru 1905 Ernst Ludwig Kirchner, Fritz Bleyl, Erich Heckel a Karl Schmidt-Rottluff, v červnu 1905 se rozhodli založit uměleckou skupinu
- Další členové: Emil Nolde, Max Pechstein, Otto Mueller, Kees van Dongen, Bohumil Kubišta aj.
- Během své existence skupina vystavovala na více než 70 výstavách
- Od 1911 skupina působila v Berlíně

Signet der Künstlervereinigung «Die Brücke»

Die Brücke a expresionismus v Drážďanech a Berlíně

- *Die Brücke / Most* jakožto přechod k budoucnosti, název vymyslel Karl Schmidt-Rottluff. Další ze zakladatelů Ernst Ludwig Kirchner r. 1906 vydal prohlášení (dřevořez, 1906, viz obr.): „(...) *celá mladá generace, která v sobě nese sémě budoucnosti, se musí vyzbrojit pro boj proti zavedenému pořádku.*“ Zpočátku soudržné umělecké i životní společenství. 1. výstava 1906 bez ohlasu, 2. výstava 1907 negativní reakce, m.j. i malířů Corinth a Liebermanna. Skupina organizovala výstavy a subskribentům zasílala grafické listy. 1910 poslední velká výstava v Drážďanech a 1911 přesun do Berlína, kde existovala do rozpadu v r. 1913.
- Berlínské prostředí. Literáti: Georg Trakl, Heinrich a Thomas Mann, kritik Carl Einstein aj. Radikální časopisy *Die Aktion*, *Die Revolution*, *Der Sturm* – od r. 1910 jej vydával Herwarth Walden, který 1912 otevřel stejnojmennou galerii. 1911 založena *Neue Sezession Berlin*.
- Pojem expresionismus uvedl do dějin umění žurnalista Paul Fechtner knihou *Der Expressionismus* (1914), zpětně jej vztáhl ke skupinám Die Brücke a Der blaue Reiter. Charakteristiky: protiklad impresionismu, obrana intuice před intelektem, ochrana citů před řemeslnou zručností, silná emoční náplň, kořeny v germánském gotickém založení. O expresi usilovali však již postimpresionisté Vincent van Gogh, Paul Gauguin, James Ensor, Edvard Munch aj., ale také fauvisté (jeden z nich Kees van Dongen byl i členem Die Brücke).

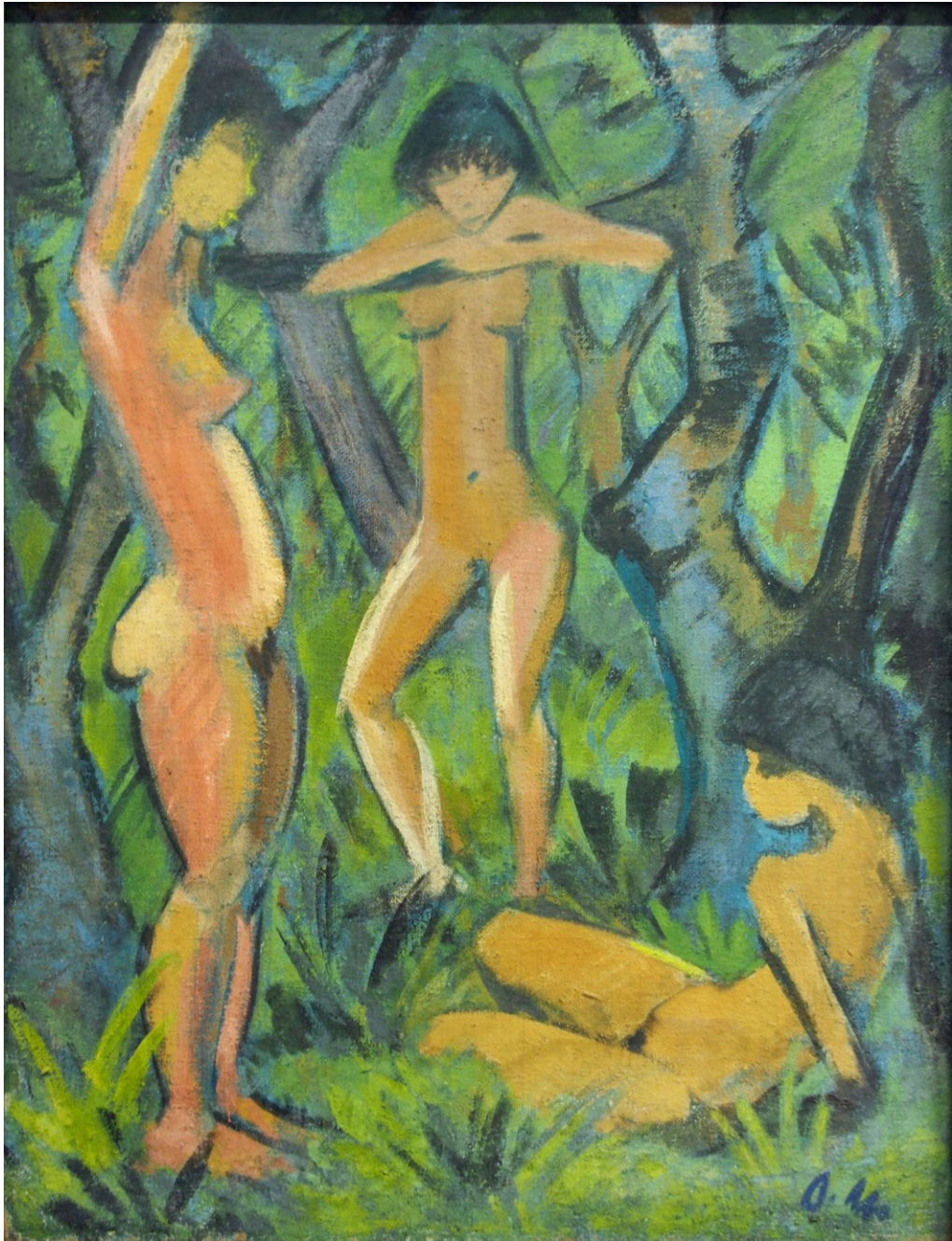
Max Pechstein,
plakát na výstavu
skupiny Die Brücke
v Drážďanech, 1909

Otto Mueller,
obálka alba
Pechsteinových
grafik (prémie
skupiny), 1912

Další foto:
Obr. Tři akty v lese
Otto Mueller, 1911
E. L. Kirchner, 1913

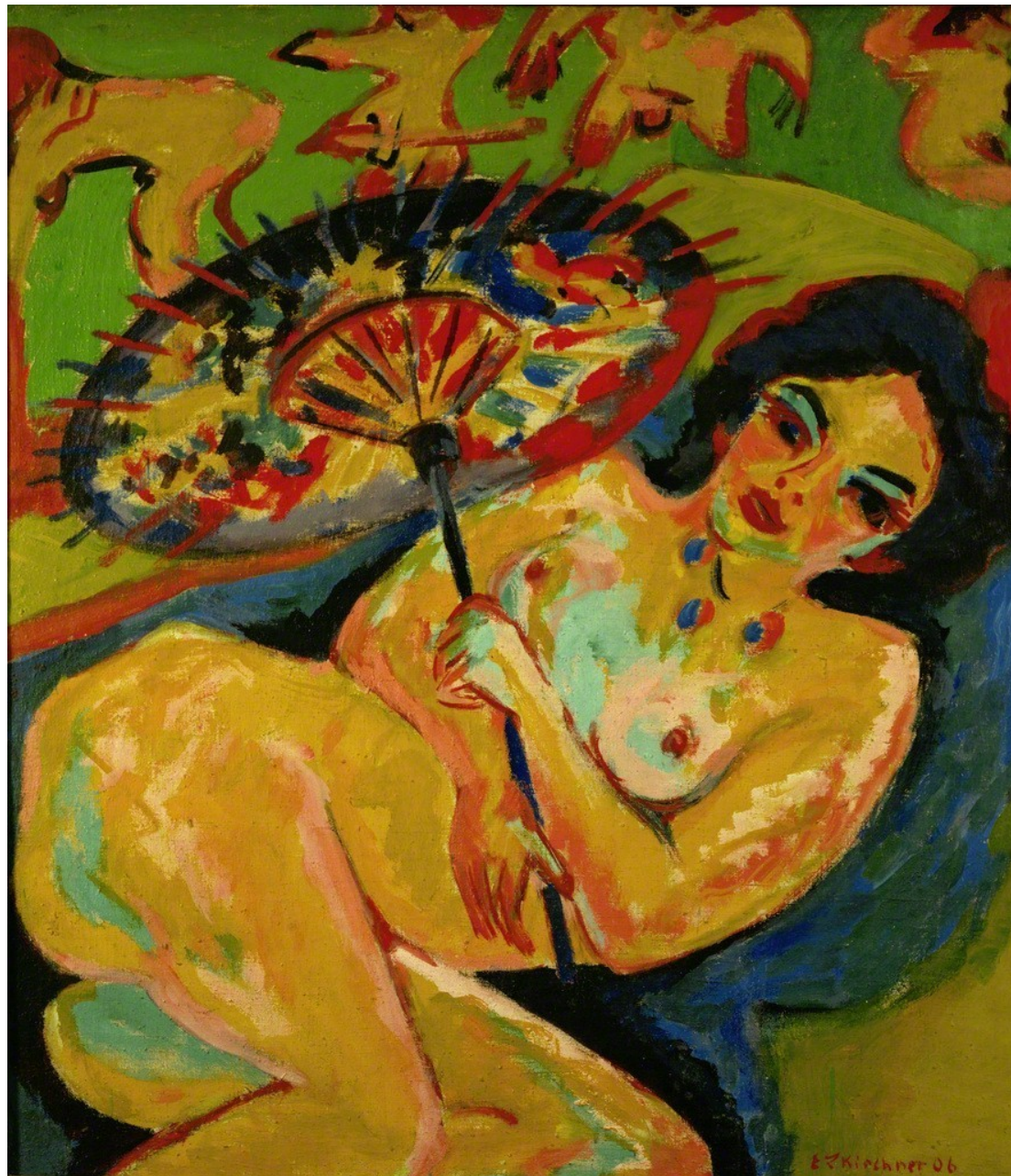

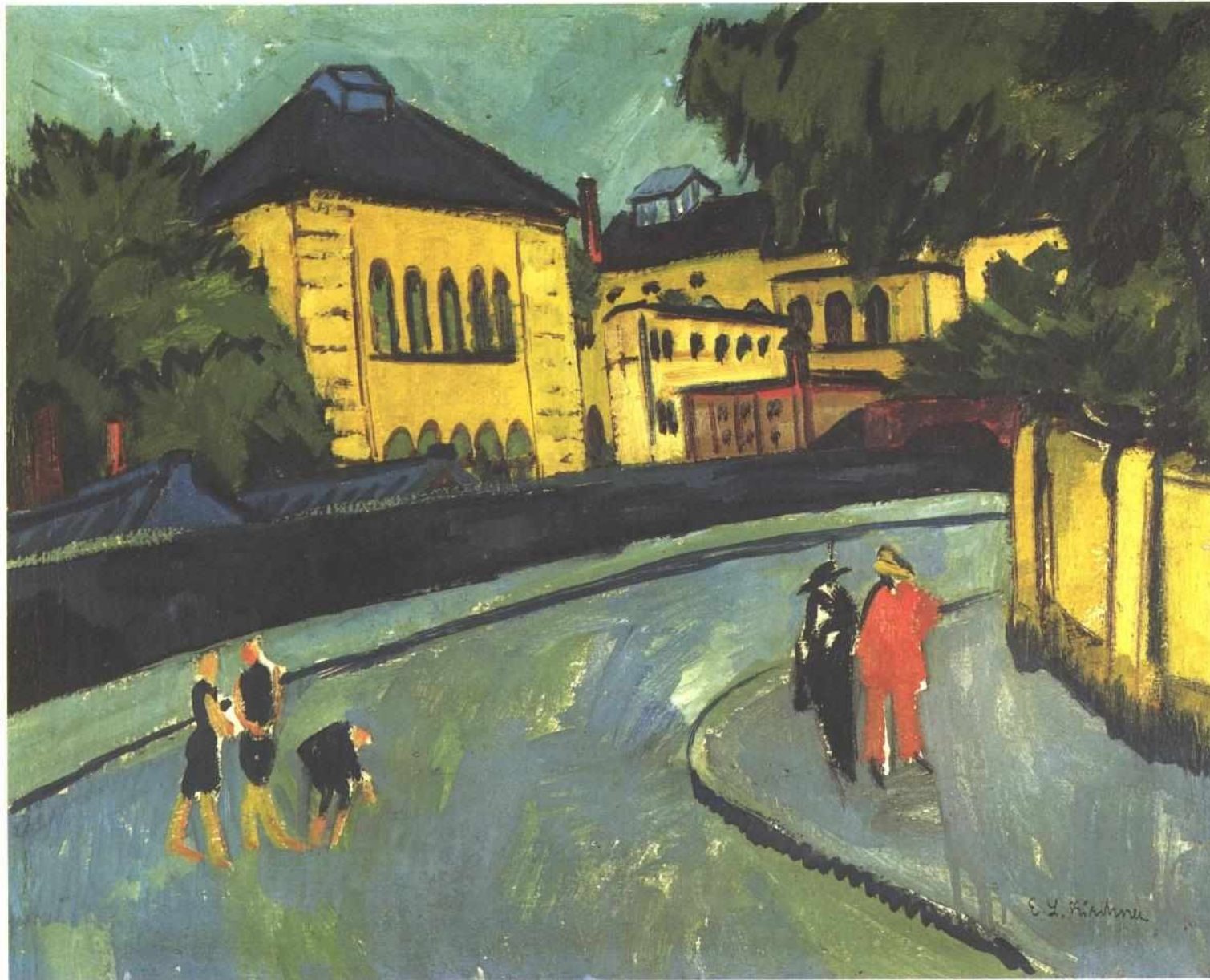

Ernst Ludwig Kirchner
Akt se slunečníkem
1906

Ernst Ludwig Kirchner, Drážďany-Friedrichsstadt, cca 1907

Karl Schmidt-Rottluff, Akty v krajině, 1913
*„Jako malíř jsem si v té době (1905)
uvědomil, že příroda nezná obrysy, ani
plastičnost forem, ale jen a jen barvy.“*

Emil Nolde
V květinové zahradě, 1907
Červený a žlutý mrak, 1930, akvarel

Karl Schmidt-Rottluff
< Melancholie, dřevořez, 1914
^ Emauzy, dřevořez, 1918

Die Aktion

HR

WOCHENSCHRIFT FÜR POLITIK, LITERATUR, KUNST

IV. JAHR HERAUSGEGEBEN VON FRANZ PFEMFERT NR. ⁴²/₄₃

INHALT: Egon Schiele: Bildnis des gefallenen Dichters Charles Péguy (Titelzeichnung) / Nachruf für Charles Péguy / Charles Péguy: Maria / Wilhelm Klemm: Dichtungen vom Schlachtfeld / Anton Tschschow: Mémoires (Novelle) / Hellmuth Weizel: Verstaubte Fahnen / Schmidt-Rottluff: Im Café (Holzschnitt) / Hans Leybold: Auf einer Feldpostkarte / R. de la Fresnaye: Französischer Kürassier (Zeichnung) / Ludwig Bäumer: Geburt / August Strindberg: Attila (Novelle) / Kleiner Briefkasten

VERLAG / DIE AKTION / BERLIN-WILMERSDORF

HEFT 40 PFG.

17. JAHRGANG

BERLIN / AUGUST 1926

5. HEFT

DER STURM

MONATSSCHRIFT / HERAUSGEBER: HERWARTH WALDEN

STURM-DICHTUNGEN

Franz Marc: Wildpferde/Holzschnitt

Berlínské
umělecké
časopisy

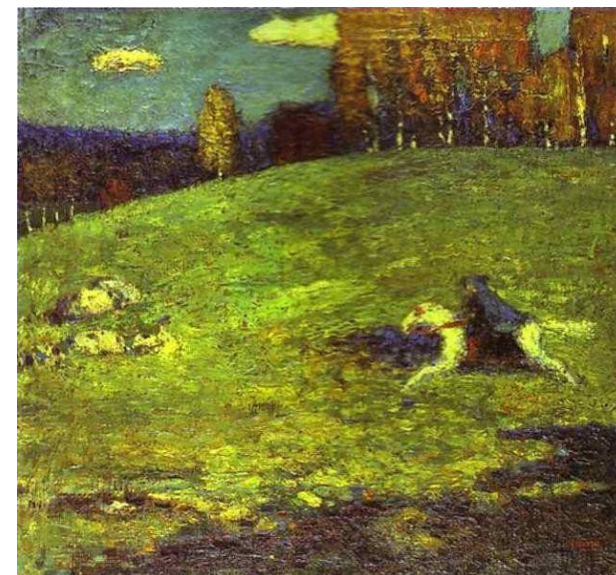
Die Aktion
kresba Egon
Schiele

Der Sturm
dřevořez Franz
Marc

Der blaue Reiter / Modrý jezdec Mnichov, 1911-1914

- 1896 do Mnichova přicházejí Vasilij Kandinskij, Alexej Javlenskij a Marianna Verefkinová, studují v Ažbeho škole.
- 1901-1904: skupina Phalanx (Falanga)
- 1909 zal. skupina Neue Künstlervereinigung München (Nové sdružení umělců)
- 1911 zal. Der Blaue Reiter (Modrý jezdec), členové: Kandinskij, Javlenskij, Verefkinová, Franz Marc, August Macke, Gabriele Münterová, Paul Klee, Alfred Kubin aj. Název podle obrazu V. Kandinského z r. 1903 (foto dole), Almanach s Kandinského obálkou, 1911 (foto nahoře)
- Dvě významné výstavy 1911 a 1912
- Rozpad na zač. I. světové války.

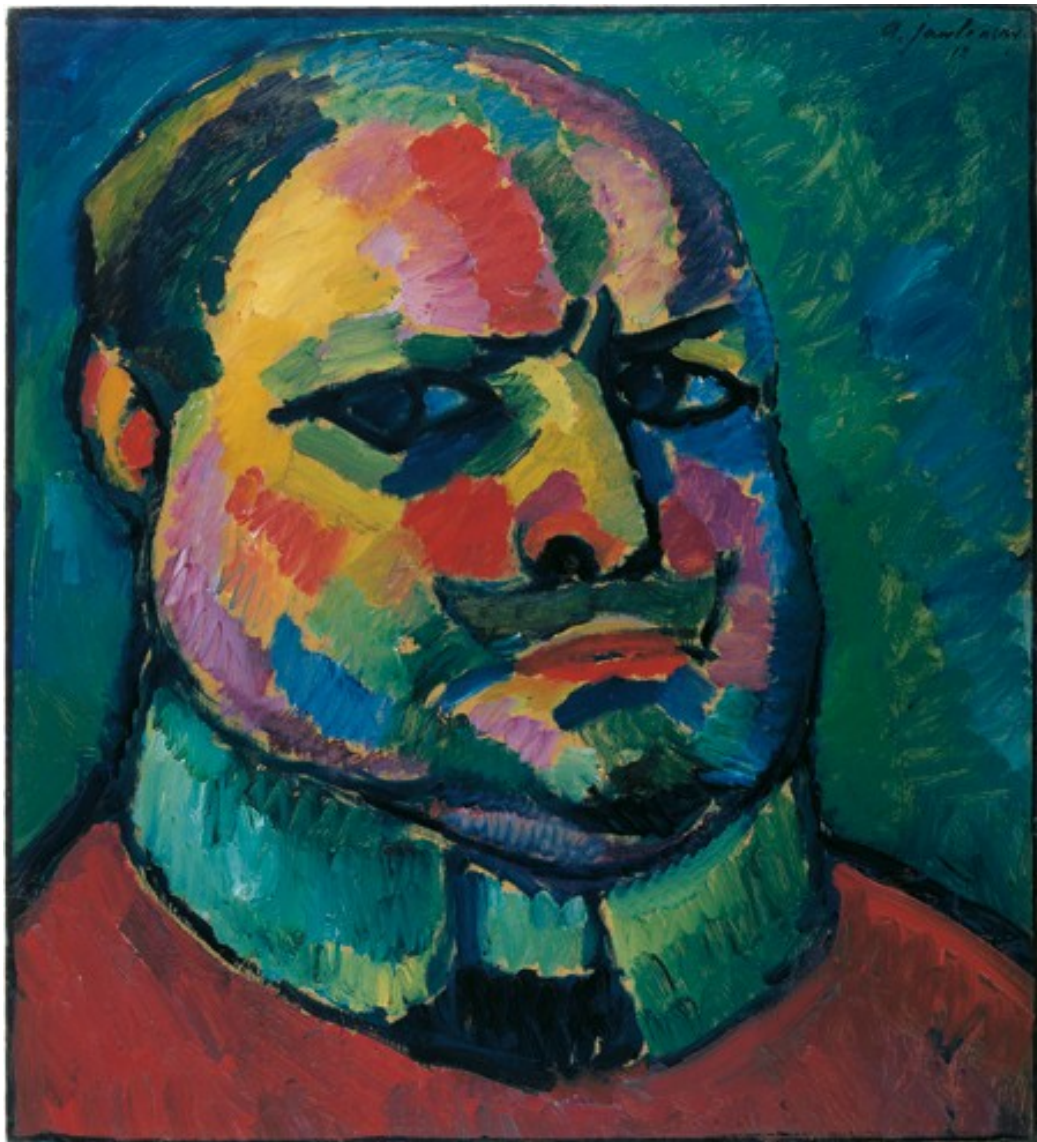
Falanga
Nové sdružení umělců
plakáty V. Kandinského
1901 a 1909

První výstava
skupiny Modrý
jezdec, 1911

Alexej Javlenskij, Autoportrét, 1912

Gabriele Münterová, Portrét Vasilije Kandinského, barevný linoryt, 1906

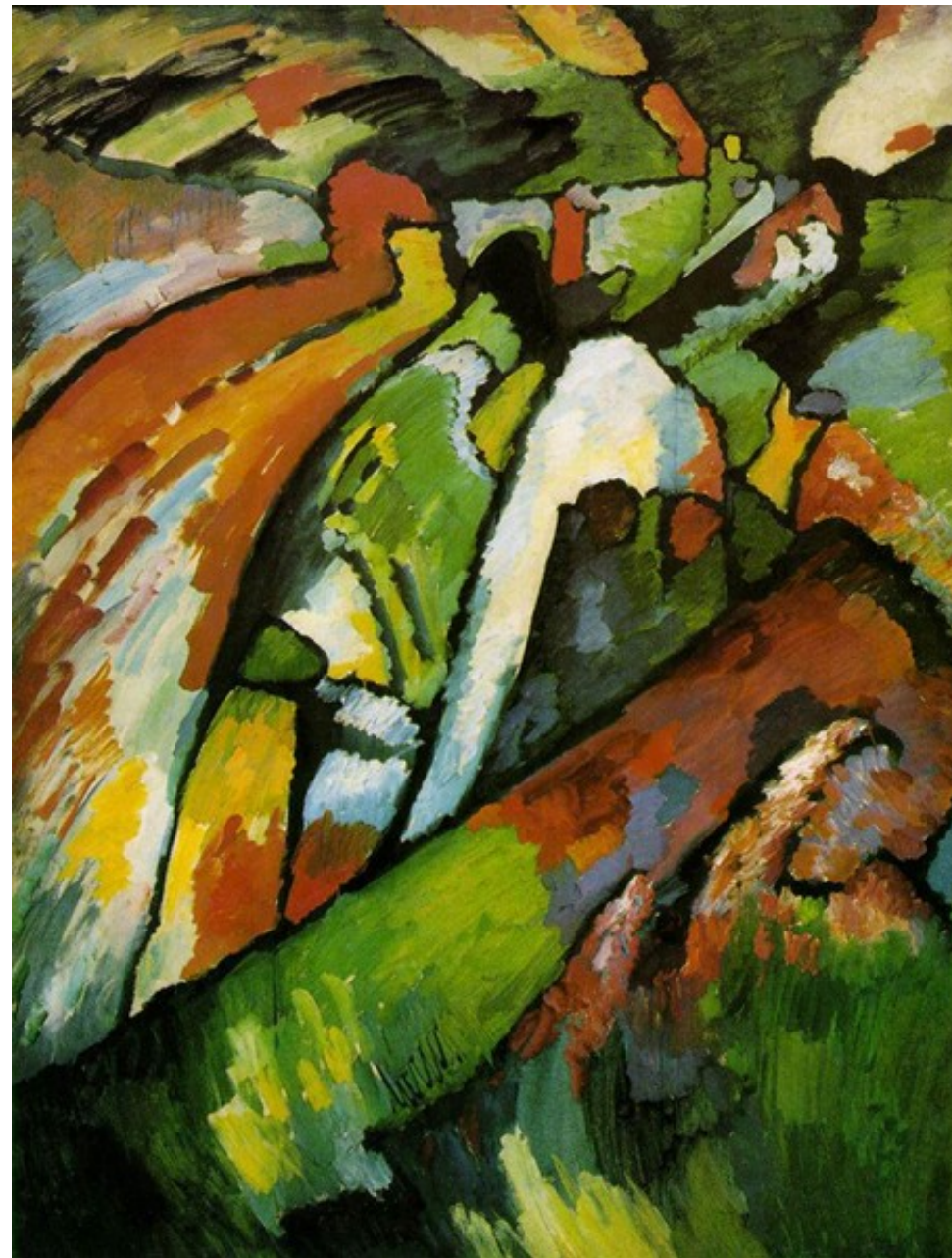
Vasilij Kandinskij:
Imprese III (Koncert)
1911

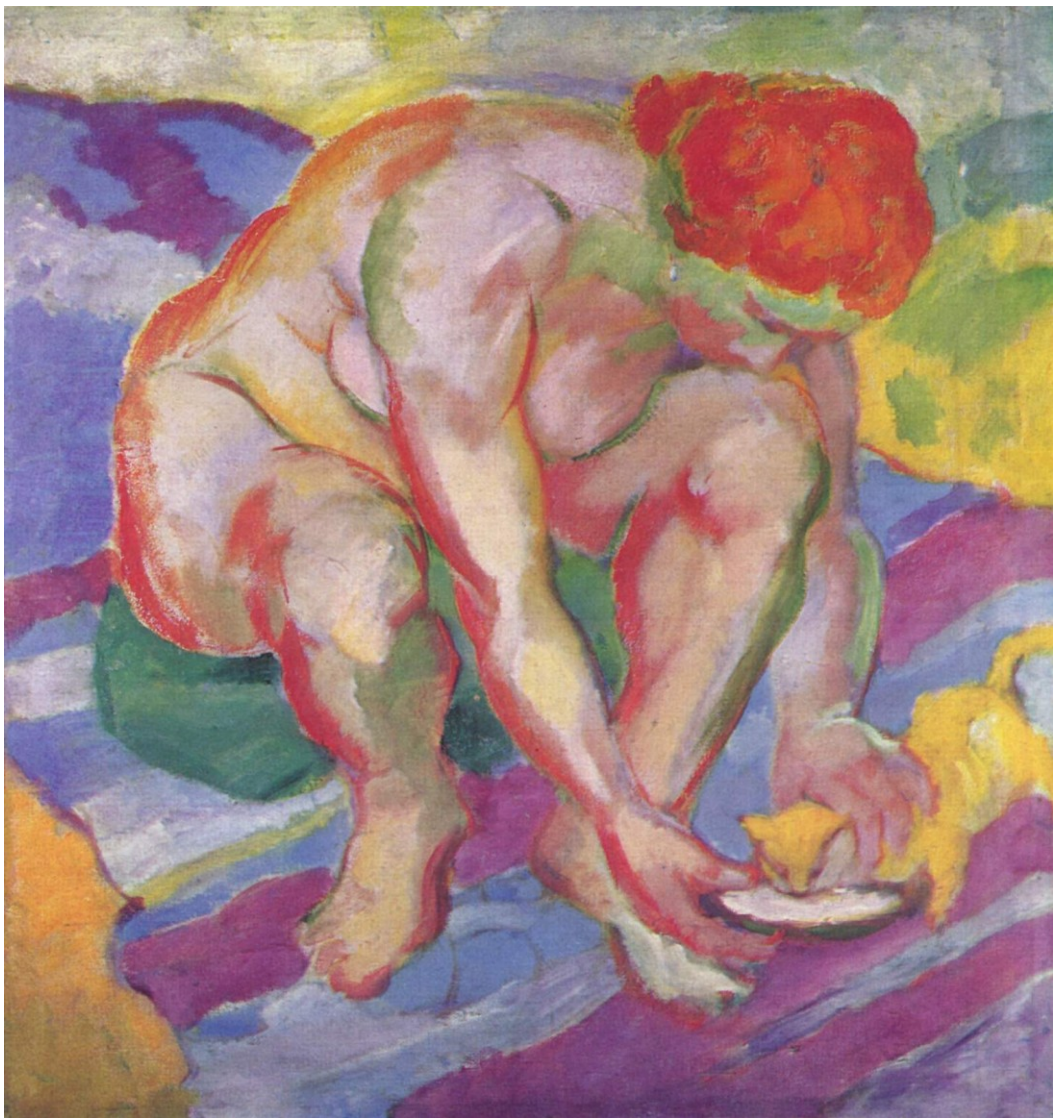

Vasilij Kandinskij
Improvizace 7,
1910

Barva je prostředek bezprostředního působení na duši. Barva je klávesa. Oko je úderné kladívko. Duše je klavír s mnoha strunami. Umělec je ruka, která úderem na tu nebo onu klávesu způsobí vibraci duše.
(V. Kandinskij: O duchovnosti v umění. Mnichov 1912.)

Franz Marc: Akt s kočkou, 1910

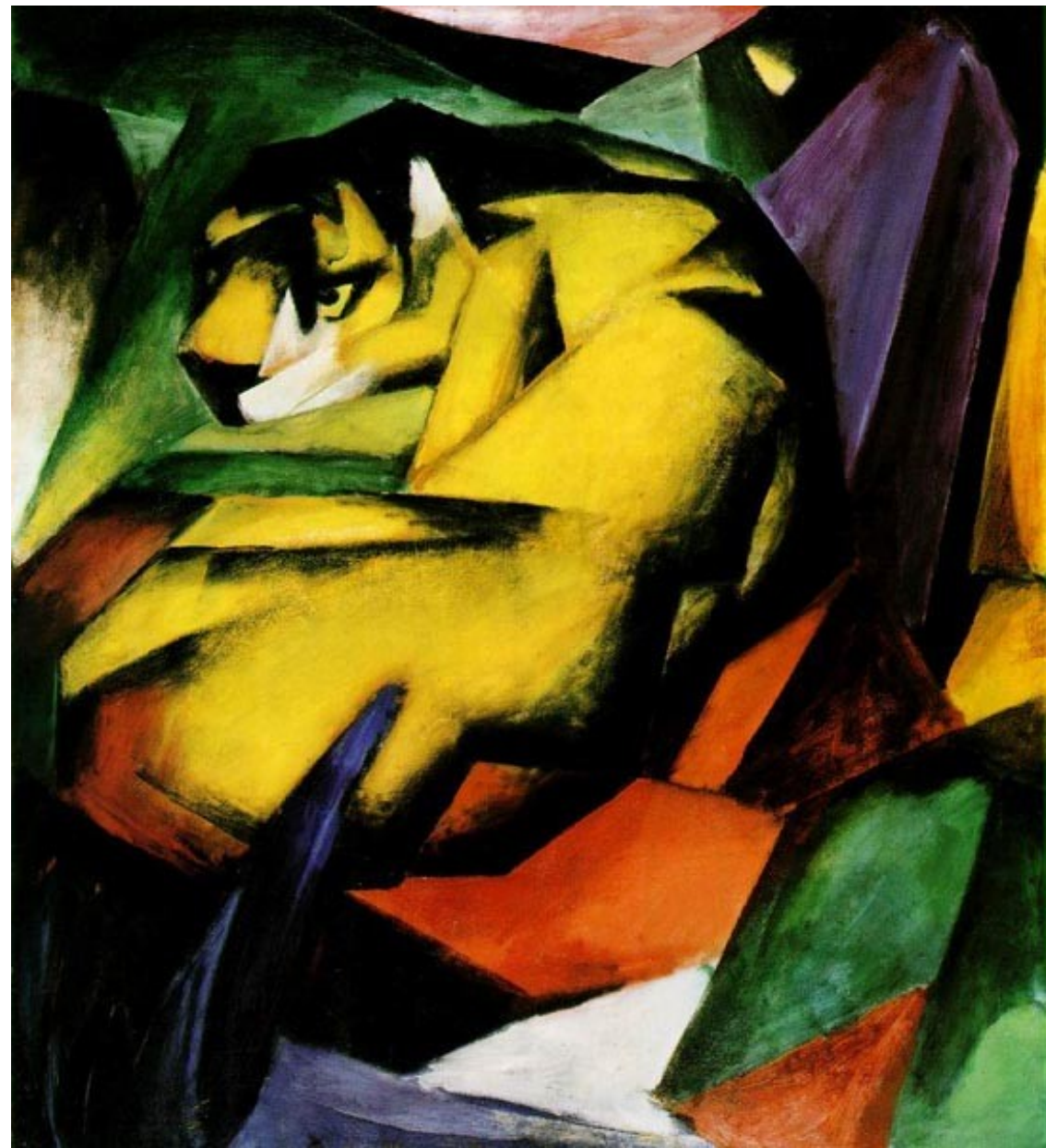

Modrý kůň I, 1911

Franz Marc Tygr, 1912

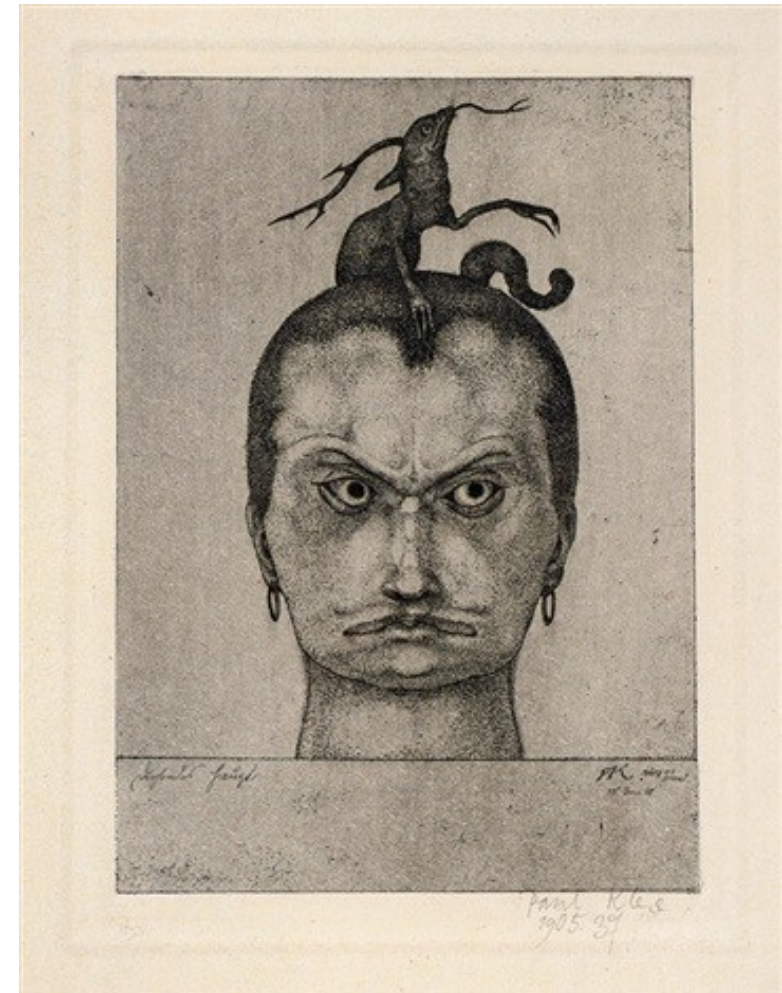
Rozkládáme dnes neporušenou, stále klamající přírodu a znovu ji scelujeme podle naší vůle. Pronikáme hmotou a není daleko den, kdy pronikneme vířící masou jako vzduchem. (...) Všechny objevy znamenají duchovní proměnu a posunutí hranice poznání. (F. Marc, Briefe... vyd. 1920)

Modrý jezdec

Fantastické vize v grafice

Paul Klee, Hrozivá hlava, 1905

Alfred Kubin, Válka, 1903

Vídeňská moderna a avantgarda

- Moderna: Vídeňská secese (zal. 1897) a Wiener Werkstätte, hlavní postavou Gustav Klimt, další protagonisté: Josef Hoffmann, Josef Maria Olbrich, Otto Wagner, Alfred Roller, Max Kurzweil, Arthur Strasser
- Expresivní tendence: Oskar Kokoschka, Richard Gerstl, Egon Schiele, Anton Kolig
- Směřování k futurismu: Max Oppenheimer (MOPP)

Výstava Kunstschau 1908 znamenala přechod mezi modernou a avantgardou

Plakát výstavy od Rudolfa Kalvacha

Rozhraní mezi secesí a individuální modernou

Jan Kotěra: Národní dům v Prostějově, 1905-07 Muzeum východních Čech v Hradci Králové, 1909-13

Raná vídeňská avantgarda (1)

Egon Schiele, Mladá matka, 1914
větru, 1914

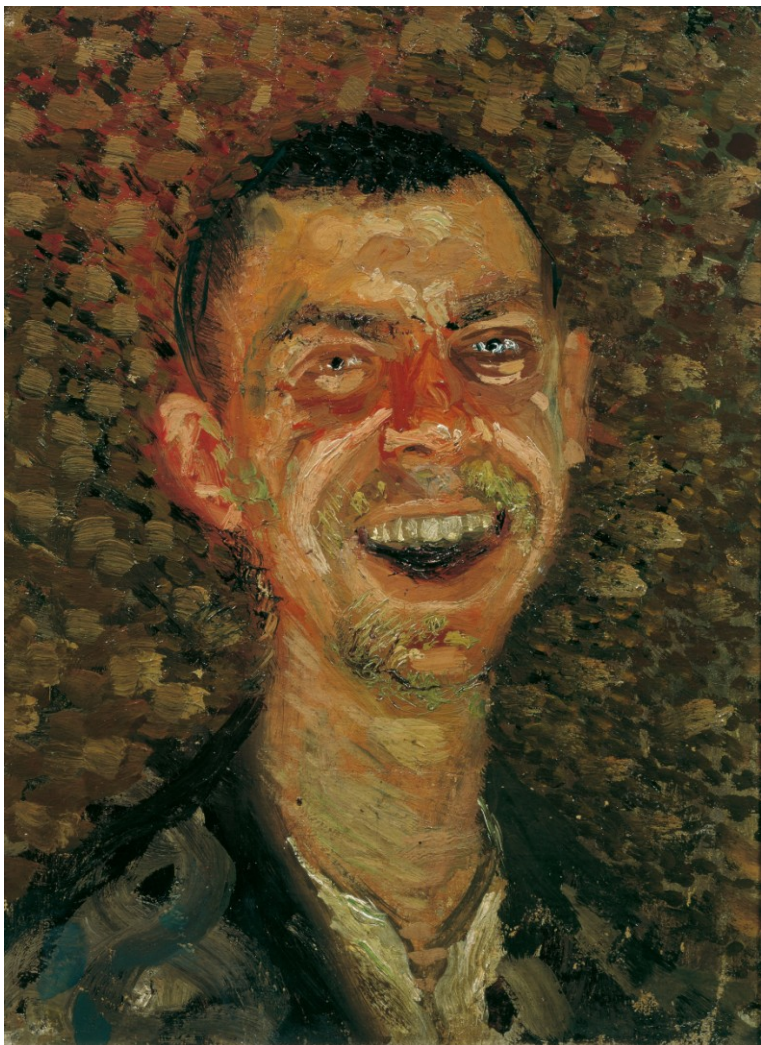

Oskar Kokoschka, Nevěsta
větru, 1914

Raná vídeňská avantgarda (2)

Max Oppenheimer (MOPP), Manfred Osthaus jako chlapec, 1911, Klinglerův kvartet, 1917

Richard Gerstl, Smějící se autoportrét, 1908, Portrét sester Karoline a Pauline Feyových, 1905